

การบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม. The farm management of shrimp farmers in Nakhon Pathom Province.

ศิริรัช มีกำ *

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม และ 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพในจังหวัดนครปฐม จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐมมีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งในภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีเงินทุน ขนาดของฟาร์ม ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจและประเภทของเกษตรกรต่างกัน มีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง การจัดการฟาร์ม การเลี้ยงกุ้ง

Abstract

The aims of the research were to 1) study the farm management of shrimp farmers in Nakhon Pathom Province and 2) compare the farm management of shrimp farmers, classified by individual factors. The research instrument was a questionnaire. The data was collected from 260 shrimp farmers in Nakhon Pathom Province and were analyzed for frequency, percentage, means, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance.

The research findings revealed that:

1) The farm management of shrimp farmers in Nakhon Pathom Province in general was at a high level.

2) The comparison of management, according to the individual factors, indicated that farmers who had a difference in amount of capital, farm size, business tenure or type of farm gave no difference in farm management practices.

Keywords: shrimp farmers, farm management, shrimp farming

* ภาคนิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ภายใต้การควบคุมของ อาจารย์ดร.แสงแข บุญศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนาน

1. บทนำ

การประกอบอาชีพการเกษตรกรรมเป็นอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทย ซึ่งดำเนินมานานตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ถึงแม้ปัจจุบันสภาพแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ และสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร อาชีพการเกษตรก็ยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศไทย เนื่องจากเป็นอาชีพที่ผลิตปัจจัย 4 โดยเฉพาะผลิตอาหารเลี้ยงประชากรทั้งประเทศ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นอีกหนึ่งของอาชีพด้านการเกษตรและมีสำคัญของประชากรโลก จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์มนุษย์รู้จักเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมาตั้งแต่โบราณ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเกิดขึ้นภายหลังจากการที่มนุษย์รู้จักกับการเพาะปลูก ซึ่งมีมานานไม่น้อยกว่า 8,000 ปี หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำส่วนใหญ่มาจากทวีปเอเชีย อียิปต์โบราณและยุโรปตอนกลาง (โชคชัย เหลืองธรรพรานิต, 2548)

ประเทศไทยถือว่าเป็นผู้นำการผลิตกุ้งและเป็นผู้ส่งออกกุ้งเป็นอันดับหนึ่งของโลก เริ่มต้นจากการเลี้ยงกุ้งกุลาดำเป็นหลัก ต่อมาเมื่อมีการเลี้ยงกุ้งกันมากขึ้นทำให้พ่อแม่พันธุ์จากธรรมชาติมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประกอบกับขาดการพัฒนาสายพันธุ์ ส่งผลให้ผลผลิตกุ้งกุลาดำที่ได้มีขนาดเล็กลง โตช้า และมีต้นทุนการเลี้ยงสูงขึ้น ในขณะที่ราคากุ้งกลับถูกลง จนกระทั่งได้มีการนำกุ้งขาวแวนนาไมจากทวีปอเมริกาใต้ ที่มีการพัฒนาสายพันธุ์เป็นอย่างดีเลี้ยงง่าย โตเร็ว ต้นทุนการผลิตต่ำกว่า และเสียค่าบริหารจัดการน้อยแต่ได้ผลผลิตสูง จึงทำให้คนไทยหันมาเลี้ยงกุ้งขาวกันมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งปัจจุบันประเทศไทยเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมสัดส่วนร้อยละ 99 และกุ้งกุลาดำเพียงร้อยละ 1 นอกจากนั้นศักยภาพการเลี้ยงกุ้งของไทยยังเป็นทีหนึ่งของโลก และมีปริมาณการผลิตราว 5 แสนตัน คิดเป็นร้อยละ 28 ของผลผลิตโลก

มีแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ทางภาคใต้ร้อยละ 60 ภาคตะวันออกร้อยละ 30 โดยผลผลิตกุ้งร้อยละ 90 ใช้เพื่อการส่งออก และอีกร้อยละ 10 ใช้เพื่อบริโภคภายในประเทศ

การส่งออกในอุตสาหกรรมกุ้งไทยสามารถครองตลาดอันดับหนึ่งอย่างยาวนานกว่า 15 ปี โดยปริมาณการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 23 ของการส่งออกกุ้งของทั้งโลก ตลาดส่งออกหลักคือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น (ถนอมจิต สิริภักพร, 2554) ในด้านการแข่งขันประเทศคู่แข่งทั้งในทวีปเอเชีย และอเมริกาใต้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกุ้งกุลาดำ มีประเทศคู่แข่งคือ อินเดีย เวียดนาม และอินโดนีเซีย ส่วนกุ้งขาว ประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือ จีน บราซิล เอกวาดอร์ และประเทศในทวีปอเมริกาใต้ทั้งหมด ทุกประเทศที่เลี้ยงกุ้งทะเลไม่ว่าจะเป็นกุ้งกุลาดำ กุ้งขาว มีต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศไทย แม้ว่าไทยต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในเรื่องการกีดกันการค้า มาตรฐานการตอบโต้ การทุ่มตลาด หรือแม้แต่มาตรฐานความปลอดภัยทางด้านอาหาร ทั้งนี้เพราะไทยมีกระบวนการแปรรูปที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กุ้งเพื่อการส่งออกแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง และกุ้งแปรรูป เช่น กุ้งชุบแป้งทอด กุ้งต้มเปลือกแช่เยือกแข็ง กุ้งกึ่งเสียบไม้ กุ้งชุบเกล็ดขนมปัง และกุ้งปอเปียะ เป็นต้น (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมประมง, 2555)

การจัดการเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการประกอบธุรกิจ การประกอบธุรกิจฟาร์มสัตว์น้ำและแนวทางในการไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจในปัจจุบันผู้จัดการฟาร์มต้องใช้ทักษะและมีความยุ่งยากมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาการผลิตที่ใช้เครื่องทุ่นแรงมากขึ้น มีการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่อง การขยายอัตราการลงทุนต่อหน่วยแรงงาน การเพิ่มจำนวนการขอสินเชื่อเพื่อขยายขนาดของฟาร์ม การใช้เทคนิคการตลาดใหม่ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้มีการเสี่ยงในการประกอบธุรกิจเพิ่มขึ้น แนวคิดในการบริหารจัดการของกูลิค และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1937 : 13) ที่ได้เสนอแนวคิดไว้ 7 ประการที่เรียกกันว่า POSDCoRB ได้แก่ การวางแผน การจัดการ การบริหารบุคคล การอำนาจการประสานงาน การรายงานและงบประมาณ เป็นแนวคิดที่เป็นวิธีการบริหารที่ดีแนวคิดหนึ่งซึ่งการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งสามารถนำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจได้เป็นอย่างดี

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีการเลี้ยงกุ้งจำนวนมาก มีฟาร์มเลี้ยงกุ้งคุณภาพทั้งจังหวัด 780 ราย มีผู้เลี้ยงมากที่สุดที่อำเภอบางเลน จำนวน 534 ราย รองลงมาคืออำเภอกำแพงแสน จำนวน 128 ราย ส่วนอำเภอพุทธมณฑลที่ไม่มีผู้เลี้ยงกุ้ง (ชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดนครปฐม, 2554 : 2) ผู้วิจัยในฐานะเจ้าของฟาร์มเลี้ยงกุ้ง จึงมีความสนใจศึกษาการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้ง อันจะนำไปสู่ผลกำไรและสามารถดำเนินธุรกิจการเลี้ยงกุ้งต่อไปได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

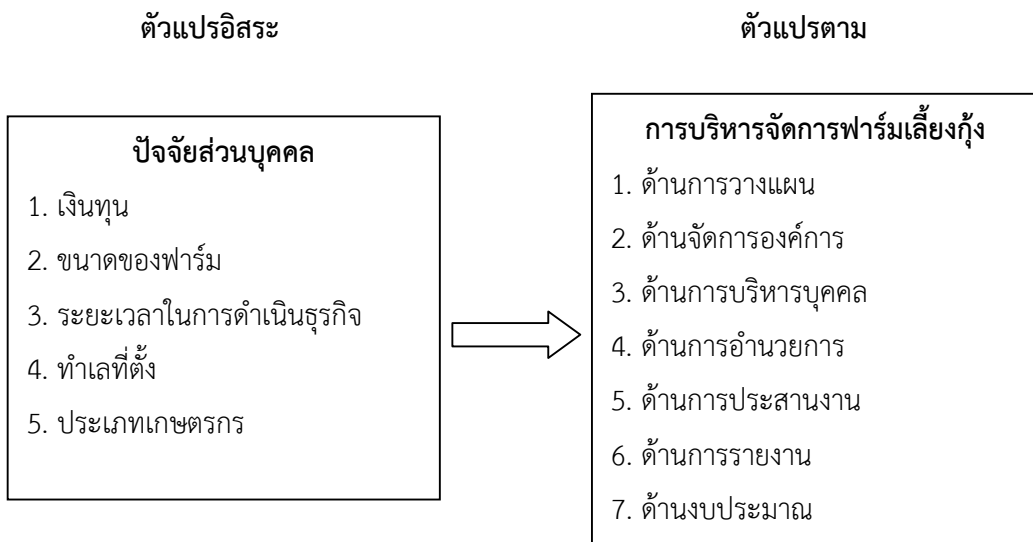
เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งแตกต่างกัน

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดการบริหารแบบ POSDCoRB ของกูลิค และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1937 : 13) กูลิค และเออร์วิค ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการบริหารไว้ 7 ประการด้วยกัน เรียกอ่อๆ ว่า “POSDCoRB” กระบวนการนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (scientific management) ซึ่งพยายามที่จะค้นหาวิธีการบริหารที่ดีที่สุด และได้สรุปกระบวนการบริหารนี้ไว้ใน “Papers on the Science to Administration” ในปี ค.ศ. 1937 โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. การวางแผน หมายถึง การวางแผนทางในการปฏิบัติงาน รวมทั้งวิธีการปฏิบัติงานตามแนวทางนั้นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้
2. การจัดองค์การ หมายถึง การจัดทำอย่างเป็นทางการของอำนาจหน้าที่การสั่งการ ซึ่งใช้ในการจัดแบ่งการกำหนดและการประสานงานของหน่วยงานย่อยๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้
3. การบริหารบุคคล หมายถึง การจัดการด้านบุคลากรทั้งหมด ตั้งแต่การรับเข้าทำงาน การฝึกอบรม การรักษาสภาพการทำงานให้ดีอยู่เสมอ
4. การอำนวยการ หมายถึง การดำเนินการในการตัดสินใจ และการสั่งการให้กิจการต่างๆ ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผนทั้งในลักษณะทั่วๆ ไป และในลักษณะเฉพาะ รวมทั้งให้คำแนะนำ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นผู้นำของหน่วยงาน
5. การประสานงาน หมายถึง การร่วมมือในการปฏิบัติงานในส่วนต่างๆ ให้ประสานสอดคล้องและกลมกลืนกัน
6. การรายงาน หมายถึง การจัดทำบันทึกรายงานและการตรวจสอบ
7. การงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรงบประมาณในรูปแบบการวางแผนการเงิน การทำบัญชี และการควบคุมการเงิน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ของผู้วิจัย ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งและจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรในการวิจัยดังนี้ ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เงินทุน ขนาดของฟาร์ม ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ ท่าเลที่ตั้งและประเภทเกษตรกร ส่วนตัวแปรตามใช้แนวคิดการบริหารจัดการของกุกิตและเออร์วิคประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน การรายงานและงบประมาณมาใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดนครปฐม ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ จำนวน 780 ราย (ชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดนครปฐม, 2554 : 2)

3.1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดนครปฐม ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 260 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดประเด็นสำคัญของข้อคำถาม ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยโดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เงินทุน ขนาดของฟาร์ม ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ ท่าเลที่ตั้งและประเภทเกษตรกร ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารบุคลากร ด้านอำนาจการ ด้านการประสานงาน ด้านการรายงานและด้านงบประมาณ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักเกณฑ์การสร้างเครื่องมือ
2. วิเคราะห์ตัวแปรและกำหนดดัชนีชี้วัดให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา
3. สร้างแบบสอบถามตามดัชนีชี้วัดให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่ามากกว่า 0.50
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน
6. นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1974 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94
7. ปรับปรุงแก้ไข ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้คือ

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ถึงนายกชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดนครปฐม เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงผู้เลี้ยงกุ้งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ 260 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งใช้การหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และจำแนกระดับการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งโดยใช้แนวคิดของเบสท์ (Best, 1986 : 128) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้ง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติการทดสอบหาค่าความแตกต่างระหว่างตัวแปรที่จำแนกเป็น 2 กลุ่มใช้การทดสอบที (Independent t-test) ส่วนตัวแปรที่มี 3 กลุ่มขึ้นไปใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way analysis of variance) และวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่

4. ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งส่วนใหญ่มีเงินลงทุนน้อยกว่า 500,000 บาท มีขนาดของฟาร์มน้อยกว่า 10 ไร่ มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 1-5 ปีมากที่สุด มีทำเลที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบางเลนมากที่สุด และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทั่วไป

2. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐมมีการบริหารจัดการฟาร์มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดองค์การ ด้านการวางแผน ด้านการบริหารบุคลากร ด้านอำนาจการ และด้านการประสานงาน ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรายงาน และด้านงบประมาณ

3. การบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีเงินทุน ขนาด

ของฟาร์ม ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ ทำเลที่ตั้ง และประเภทเกษตรกรต่างกัน มีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งไม่แตกต่างกันในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจต่างกัน มีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งแตกต่างกันในด้านการวางแผน โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 1-5 ปี มีการบริหารจัดการด้านการวางแผน มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งที่มีระยะเวลาดำเนินการต่ำกว่า 1 ปี และเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีทำเลที่ตั้งต่างกัน มีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งแตกต่างกันในด้านการบริหารบุคลากร โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีทำเลที่ตั้งในอำเภอบางเลน มีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งในด้านการบริหารบุคลากรมากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียง ดังตารางที่ 1-4 (นำเสนอเฉพาะค่าที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ)

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ

การบริหารจัดการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.84	0.92	3.33	0.04*
	ภายในกลุ่ม	257	70.91	0.28		
	รวม	259	72.75			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.96	0.48	2.13	0.12
	ภายในกลุ่ม	257	57.98	0.23		
	รวม	259	58.94			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบผลการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ พบว่าในภาพรวม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ มีผลต่อปัจจัยด้านการวางแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ

การบริหารจัดการ	ระยะเวลา ในการดำเนินธุรกิจ	การเปรียบเทียบเป็นรายคู่			
		1	2	3	
ด้านการวางแผน		\bar{x}	3.89	4.13	4.04
	1. ต่ำกว่า 1 ปี	3.89			
	2. 1 – 5 ปี	4.13	0.24*		
	3. มากกว่า 5 ปี	4.04	0.15	0.10	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบความแตกต่างระหว่างผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจต่ำกว่า 1 ปี กับ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามทำเลที่ตั้ง

การบริหารจัดการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านการบริหารบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2	1.73	0.86	3.57	0.03*
	ภายในกลุ่ม	257	62.13	0.24		
	รวม	259	63.86			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.92	0.46	2.03	0.13
	ภายในกลุ่ม	257	58.02	0.23		
	รวม	259	58.94			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบผลการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามทำเลที่ตั้ง พบว่าในภาพรวม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทำเลที่ตั้ง มีผลต่อปัจจัยด้านการบริหารบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกร ผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามทำเลที่ตั้ง

การบริหารจัดการ	ทำเลที่ตั้ง	การเปรียบเทียบเป็นรายคู่			
		1	2	3	
ด้านการบริหาร		\bar{X}	3.79	3.95	4.02
บุคลากร	อำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียง	3.79			
	อำเภอกำแพงแสน	3.95	0.16		
	อำเภอบางเลน	4.02	0.23*	0.07	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบพบความแตกต่างระหว่างผู้ประกอบการอำเภอกำแพงแสนกับอำเภอบางเลนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐมมีการบริหารจัดการฟาร์มในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำธุรกิจ การบริหารจัดการเพื่อให้ได้ผลกำไรนั้นเป็นวัตถุประสงค์สูงสุดของเจ้าของธุรกิจ ซึ่งอุธร ฤทธิลิก (2548 : 7-15) ได้กล่าวถึงไว้ในเรื่องการจัดการฟาร์มสัตว์น้ำนั้นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของธุรกิจแบบครอบครัวจะเน้นผลตอบแทนที่แน่นอน ธุรกิจมีเสถียรภาพ ดำเนินกิจการมั่นคง ถ่ายทอดกิจการไปสู่รุ่นต่อไป สะสมทุนจากผลตอบแทนขยายกิจการซ้ำๆ ซึ่งต่างจากธุรกิจของฟาร์มสัตว์น้ำที่เป็นองค์กรธุรกิจที่แสวงหาผลกำไรมากที่สุด และการขยายกิจการอย่างรวดเร็ว ส่วนด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้นอาจเนื่องมาจากผลการศึกษาที่พบว่า เงินทุนของกลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุดคือ มีเงินทุนน้อยกว่า 500,000 บาท และยังมีการทำบัญชี การทำงบประมาณ การวางแผนงบประมาณ ทำให้เรื่องงบประมาณเป็นเรื่องยุ่งยาก เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจึงมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. การบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีเงินทุน ขนาดของฟาร์ม ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ ทำเลที่ตั้ง และประเภทเกษตรกรต่างกัน มีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งไม่แตกต่างกันในภาพรวม ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การบริหารจัดการฟาร์มเป็นการจัดการทรัพยากรของฟาร์ม ที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ในการผลิต เพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ภายใต้การเสี่ยงและความไม่แน่นอน (อุธร ฤทธิลิก, 2548 : 1) ดังนั้นเกษตรกร

ผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันแต่มีความต้องการที่จะบริหารจัดการฟาร์มให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เหมือนกัน ปัจจัยเหล่านี้จึงไม่ทำให้การบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งแตกต่างกัน

และจากวิจัยที่พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจต่างกัน มีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งแตกต่างกันในด้านการวางแผน โดยเกษตรกรที่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 1-5 ปี มีการบริหารจัดการด้านการวางแผนมากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งที่มีระยะเวลาดำเนินการต่ำกว่า 1 ปี ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการทางธุรกิจที่ดำเนินการนานกว่าจะมีประสบการณ์จากการทำงานมากกว่าผู้ดำเนินการที่มีระยะเวลาน้อยกว่าโดยเฉพาะเรื่องการวางแผนดำเนินงาน

ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีทำเลที่ตั้งต่างกัน มีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งแตกต่างกันในด้านการบริหารบุคลากร โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ที่มีทำเลที่ตั้งในอำเภอบางเลน มีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งในด้านการบุคลากรมากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการศึกษาที่พบว่า อำเภอบางเลนมีฟาร์มเลี้ยงกุ้งมากที่สุด ดังนั้นการคัดเลือกคนเข้าทำงาน การจัดหา กำลังคนทดแทน การว่าจ้างการกำหนดอัตราเงินเดือนและสวัสดิการ ซึ่งเป็นงานบุคลากร อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของงานการบริหารจัดการฟาร์ม (อุธร ฤทธิสิทธิ์, 2548 : 7-15) และสอดคล้องกับที่กูลิค และเออร์วิก (Gulick and Urwick, 1937 : 13) ได้กล่าวถึง การบริหารบุคคลว่า เป็นการจัดการด้านบุคลากรทั้งหมด ตั้งแต่การรับเข้าทำงาน การอบรม การรักษาสภาพการทำงานให้ดีอยู่เสมอ ซึ่งอำเภอบางเลนจะมีการกระจุกตัวของคนงานมากกว่าสามารถเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในแต่ละฟาร์มได้ จึงทำให้การบริหารบุคลากรมีความคล่องตัวกว่าอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงที่มีจำนวนฟาร์มเลี้ยงกุ้งน้อยกว่า จึงมีจำนวนบุคลากรในฟาร์มน้อยกว่า ดังนั้นการบริหารจัดการบุคลากรของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในอำเภอบางเลนกับอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงจึงมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. จากการศึกษาที่พบว่า การบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ควรมีการปรับปรุงข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการวางแผน ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามนโยบายอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานตามแนวทางที่นโยบายที่กำหนดไว้

ด้านการจัดการ ควรมีการปรับปรุงการแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร

ด้านการบริหารบุคลากร ควรมีกิจกรรมที่สร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร เช่น การให้รางวัลแก่ผู้ทำงานดีเด่น การเลื่อนขั้น การให้โบนัส ฯลฯ เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มกำลังความสามารถ

ด้านอำนาจการ ผู้บริหารควรใช้การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงาน

ด้านการประสานงาน ควรมีกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคีในหน่วยงาน เช่น การร่วมสังสรรค์ในเทศกาลต่างๆ การไปทัศนศึกษา ดูงานร่วมกันของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร เพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยของบุคลากรในหน่วยงานทุกระดับ

ด้านการรายงาน ควรมีการตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ของฟาร์มให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพื่อให้มีข้อมูลที่มีคุณภาพ และอาจเป็นการป้องกันปัญหาในด้านต่างๆ ได้อีกทางหนึ่ง

ด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายในหน่วยงานอย่างเหมาะสม และเพียงพอจะทำให้การดำเนินงานขององค์กรมีความคล่องตัว ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

2. เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดนครปฐม ควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการให้มากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันการแข่งขันในการดำเนินการทางธุรกิจมีสูงขึ้น และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางธุรกิจและสภาพภูมิอากาศทำให้เกิดความเสียหายสูง เกษตรกรจึงควรปรับปรุง พัฒนาตนเองให้มีการบริหารจัดการเพิ่มขึ้นให้ทันภาวะการณ์ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการฟาร์มในการเลี้ยงกุ้งเฉพาะอย่าง เช่น การบริหารจัดการการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม การเลี้ยงกุ้งทะเล เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผลผลิตในด้านต่างๆ ระหว่างเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งตามสัญญา กับผู้เลี้ยงกุ้งทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมประมง. (2555). **สถานการณ์ตลาดกุ้งไทย**. ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2555 จาก <http://www.fisheries.go.th>.
- ชมรมผู้เลี้ยงกุ้งคุณภาพจังหวัดนครปฐม. (2554). **ข้อมูลทั่วไป**. นครปฐม: ชมรมผู้เลี้ยงกุ้ง.
- โชคชัย เหลืองธูปราณีต. (2548). **พิษของแอมโมเนียที่มีต่อกุ้งกุลาดำ**. ปัตตานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ถนอมจิต สิริภักพร. (2555). **ทิศทางการส่งออกกุ้งไทย ปี 2554**. ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2554 จาก <https://www.bot.or.th/Thai/Economic Conditions/Thai/South/Economic Papers/ReasearchPaper>
- อุจร ฤทธิลิก. (2548). **การจัดการฟาร์มสัตว์น้ำ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Best, J. W. (1986). **Research in education**. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice Hall.
- Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of psychological testing** (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Gulick, L. & Urwick, L. (1937). **Paper on the science of administration**. New York: Institute of Public Administration.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. N. (1970). Determining sample size for research activities: **Educational & psychological measurement**, 30 (3), 606-610.